

цьому він, відповідно, отримує більшу частину прибутку. При цьому бізнес також отримує гарантії, преференції і сподівається усунути багато бар'єрів, що перешкоджають його розвитку.

Враховуючи завдання стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів [3], мотивація участі в партнерстві приватного сектора економіки зумовлена й новими можливостями для розвитку інноваційного бізнесу (зокрема в процесі реалізації програм інноваційного розвитку), можливостями доступу до результатів досліджень і розробок державного сектора, до інформації та високотехнологічного обладнання, доступу до інфраструктури держави.

У той же час перед державним сектором на сьогодні стоять виклики по реконструкції інфраструктури, які держава не може самостійно вирішити через існуючі різного роду проблеми, вирішення яких в основному пов'язане з недостатнім фінансовими забезпеченням. Складна система взаємообумовленостей, яка лежить в основі обґрунтування доцільності запровадження державно-приватного партнерства, з якого видно, що державно-приватне партнерство гіпотетично може забезпечити вирішення проблем, пов'язаних з модернізацією інфраструктури, і підвищити якість управління інфраструктурними об'єктами.

Головним визначальним фактором створення відносин державно-приватного партнерства має бути неможливість вирішення

проблем соціально-економічного контексту виключно за рахунок приватного сектору. Але з іншої сторони, державний сектор також зацікавлений максимально залучити потенціал приватного сектору для реалізації загальнодержавних програм і підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Якість виконання поставлених завдань залежить в значній мірі від взаємної вигоди учасників, яка фактично і спричинює дію мотиваційних факторів державного і приватного секторів економіки. Це актуалізує не лише подальший розвиток державно-приватного партнерства, але й повноцінну імплементацію його в систему інститутів суспільства.

Виходячи з того, що всі учасники вкладають в партнерство свої ресурси, але при цьому будь-який учасник своїми ресурсами доповнює кошик можливостей іншого учасника, що в сукупності забезпечить значно більший результат, ніж вони могли б досягти окремо один від одного, тобто досягається ефект синергії. За допомогою синергічного підходу через спільний інтерес та мотивацію учасників, а саме державного і приватного секторів економіки, виконати поставлені при реалізації спільних проектів цілі через організаційно-економічний механізм державно-приватного партнерства реально. При цьому посилюється очікуваний результат роботи в досягненні спільної мети навіть при розбіжних інтересах учасників співпраці.

Список використаних джерел:

1. Структурні трансформації в національній економіці: проблеми діагностики та інституційного забезпечення : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. Ф. Мельник. – Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2012 – 532 с.
2. Підгаєць С. В. Мотиваційні чинники розвитку державно-приватного партнерства / С. В. Підгаєць // Наука молода. – 2011. – Вип. 15-16. – С. 76–81.
3. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / [Авт. упоряд.: Г. О. Андросук, І. Б. Жиляєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко.] –К. : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.

УДК 369.4:364. 442.6 (477)

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Роледерс В. В. – к.е.н., доцент; Клименко П. М. – магістрант
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Державні соціальні гарантії, стандарти і нормативи є основою для розрахунку видатків на соціальні цілі та формування на їх основі бюджетів усіх рівнів і соціальних фондів, міжбюджетних відносин, розробки загальнодержавних і місцевих програм економічного й соціального розвитку, подальшого вдосконалення розробки таких

програм і прогнозів, що є ціллю та завданням щодо реалізації соціальної орієнтації економіки України [1].

Важливість соціальної політики обумовлена тим, що забезпеченість всіх громадян прямо впливає на продуктивність

праці, задоволеність суспільства діями влади, національну безпеку. Пріоритетом соціальної політики є підвищення рівня життя населення, яке є можливим лише на основі економічного зростання держави. Шлях до здійснення цього програмного завдання лежить передусім через удосконалення систем політики доходів населення та оплати праці. Поки що зарплата є основним засобом утримання родин і становить майже 2/3 в структурі грошових доходів громадян.

Неможливість ліквідувати нерівність лише революційним шляхом призвела до створення інституту соціального захисту населення, запровадженого в багатьох країнах. Позитивне значення цього полягає в реальній можливості практичного здійснення декларативних принципів соціальної рівності в державній політиці.

На цій базі дістали розвитку багато форм соціального захисту та підтримки населення, державного забезпечення таких прав людини, як право на працю, безкоштовну освіту, медичне обслуговування, відпочинок, а також чимало форм регулювання соціально-трудова відносин. Багато позитивних моментів практичної реалізації соціальних принципів державної політики стали орієнтиром для вивчення й уточнення цілей і завдань соціальної держави.

Соціальна держава, завдання якої полягає у створенні умов існування, гідних людини, не тільки не заперечує, а й сприяє підтримці та розвитку добровільних об'єднань, груп взаємодопомоги. Намагається так впливати на ці групи, щоб ефективніше забезпечити допомогу тим, хто її потребує. Соціальна допомога являє собою різні види соціальних виплат, дотацій, пільг, субсидій, що надаються особам, які потребують соціального захисту [2].

Існування добровільних благодійних організацій, груп взаємодопомоги надає змогу зменшити державні витрати на соціальні потреби. В Україні держава недостатньо допомагає таким організаціям. Державні службовці пояснюють це не лише обмеженими фінансовими можливостями, а й тим, що відсутні механізми визначення корисної діяльності й регулювання використання соціальних послуг.

Головна мета соціальної політики в умовах ринкової економіки - зняти всі обмеження на шляху вільної економічної діяльності, надати можливість кожному працівникові, кожному трудовому колективу одержувати дохід відповідно до реального внеску в збільшення суспільного багатства, задоволення потреб суспільства та населення. За цих умов повинно відбуватися відродження

людської гідності, віри в свої сили і соціальну справедливість, у свою спроможність досягти кращого життя.

Соціальні проблеми нині фіксуються в сфері економіки. Саме рівень життя - для більшості громадян є критерієм оцінки ефективності економічної і соціальної політики держави. Тому серед питань, які необхідно вирішувати в першочерговому порядку, найважливішим є досягнення незворотних позитивних зрушень у зростанні добробуту людей.

За своєю суттю ринковий принцип суперництва економічних суб'єктів має асоціальний зміст, оскільки не передбачає підтримки тих, хто з певних причин виявився нездатним до змагання. Водночас необхідною умовою стабільності господарської системи є відсутність соціальної напруги, і, зрештою, виявляється, що система соціальних гарантій, економічно чужа ринковій економіці, насправді об'єктивно їй необхідна. Соціальна політика є складовою процесу відтворення робочої сили, істотно впливає на її вартість та якість. Зростання ваги особистісного чинника відтворювального процесу наприкінці ХХ ст. висуває соціальну політику на рівень інших напрямів політики держави.

Соціальна інфраструктура, яка включає органи підтримки і розвитку культури, освіти, виховання, систему охорони здоров'я і фізичної культури, пенсії і різні соціальні виплати, політику робочої сили, сьогодні розглядається як обов'язкова умова повноцінного функціонування суспільно-економічної системи. В усіх розвинених країнах світу створено мережу «банків робочих місць», стимулюється мобільність робочої сили, діють системи підготовки та перепідготовки кадрів, здійснюється система регулювання доходів тощо. Однак на порядок денний висувається і проблема пошуку балансу між розвитком економічної і соціальної сфер. Сучасна економічна наука виводить розвиненість соціальної сфери з досягнутого рівня розвитку продуктивних сил, який має бути достатнім для того, аби після відповідної винагороди активним економічним суб'єктам залишалась частина продукту, якої вистачить для підтримання пристойного рівня життя пасивної частини населення. Економічно такий рівень розвитку віддзеркалюється рівнем перерозподілу ВВП на соціальні потреби і ступенем розбалансованості державного бюджету. Іншим обмеженням соціальної політики держави є співвідношення соціальних виплат з доходами працюючих суб'єктів, яке не повинне пригнічувати

економічні стимули до праці. Оцінка оптимального співвідношення залежить від діючої суспільно-економічної моделі.

Проблема пошуку джерела коштів залишається актуальною і вирішується по-різному. Зокрема, одні спираються на приватну ініціативу, залучаючи до соціального страхування і фінансування соціальних програм кошти самих страхованих. Інші, навпаки, широко залучають кошти підприємців і застосовують бюджетний перерозподіл. Спільним в цих системах є наявність цілісної системи законів і засобів державного регулювання, які забезпечують населенню необхідний ступень соціальної захищеності. Участь підприємців у фінансуванні соціальних виплат забезпечується розгалуженою законодавчою системою, яка, окрім прямих вимог до виплати, передбачає пільги в оподаткуванні, амортизації, першочергову видачу держзамовлень тощо.

Соціальна політика реалізується через систему допомог тим категоріям громадян, які цього потребують, зокрема виплата допомог по вагітності та пологах, при народженні дитини, по догляду за дитиною до 3 років, малозабезпеченим сім'ям з дітьми, надання пільг ветеранам війни, військової та пожежної охорони, громадянам, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, фінансування установ соціальної інфраструктури необхідних для забезпечення належного рівня освіти та охорони здоров'я, духовного та фізичного розвитку людини та громадянина, відпочинку, захист непрацевдатних

людей, соціальний захист інвалідів.

Отже, загалом стан справ в соціальній сфері не є критичним, однак обсяги фінансування не відповідають сучасній економічній обстановці, потребам населення, але цьому є достатньо об'єктивні причини, усунення яких потребує значних обсягів ресурсів та часу. Так на даний момент держава просто об'єктивно не може в повній мірі забезпечити потребу в фінансових ресурсах програм соціального захисту населення та потреби установ соціальної інфраструктури для їх постійного розвитку та вдосконалення в зв'язку з недостатніми обсягами коштів, що перерозподіляються через бюджетну систему. Особливо це стосується місцевих бюджетів, які не мають достатніх фінансових можливостей для повного задоволення потреб соціальної сфери, в той час як на них покладено найбільшу частку витрат на утримання соціальної сфери.

За рахунок поступового впровадження системи заходів, реформування системи соціального захисту, зміни принципів організації соціальної інфраструктури можна досягти значних результатів в плані економічного зростання і відповідного вирішення великої кількості соціальних проблем. Економічне зростання зменшить кількість безробітних, малозабезпечених, збільшення надходжень до бюджету призведе до підвищення фінансової забезпеченості бюджетів і відповідно можливості збільшення фінансування програм соціального захисту населення і соціальної сфери.

Список використаних джерел:

1. Ганко А. А. Фінансовий механізм реалізації державної програми соціального захисту / А. А. Ганко // Соціальний захист. – 2014. – № 5. – С. 45–47.
2. Іванкевич В. М. Система соціального захисту, що діє в Україні / В. М. Іванкевич // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 1-2. – С. 22–28.

УДК 336.143

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ В УКРАЇНІ

Левченко І. А. – викладач

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Бюджет є складовою системи фінансового регулювання економіки, його збалансованість, оптимальність є однією з основних умов економічного зростання. На сучасному етапі економічних перетворень необхідно підвищувати рівень обґрунтованості бюджетного планування з урахуванням особливості фінансово-бюджетних відносин у державі, посилювати вплив бюджетного регулювання на соціально-економічний розвиток країни. Модернізація бюджетного планування

дозволить посилити важелі бюджетної політики як інструмента підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Серед сучасних українських вчених вагомий внесок у дослідження питань становлення та розвитку бюджетного менеджменту, зокрема бюджетного планування, та визначення напрямів удосконалення організації бюджетного процесу в Україні зробили С. А. Буковинський, О. Д. Василик, В. Г. Дем'янишин, В. М. Геєць,